TEISINGUMO TEISMO (ketvirtoji kolegija) SPRENDIMAS

2013 m. gegužės 30 d.*

„Direktyva 2004/39/EB — Finansinių priemonių rinkos — 19 straipsnis — Veiklos taisyklės teikiant investicines paslaugas klientams — Konsultacija dėl investicijų — Kitos investicinės paslaugos — Pareiga įvertinti teiktinos paslaugos tinkamumą arba priimtinumą — Šios pareigos nesilaikymo sutartiniai padariniai — Kaip finansinio produkto dalis siūloma investicinė paslauga — Pasikeitimo sandoriai („swaps“), skirti apsaugoti nuo finansinių produktų palūkanų normų svyravimų“

Byloje C-604/11

dėl *Juzgado de Primera Instancia n 12 de Madrid* (Ispanija) 2011 m. lapkričio 14 d. nutartimi, kurią Teisingumo Teismas gavo 2011 m. lapkričio 28 d., pagal SESV 267 straipsnį pateikto prašymo priimti prejudicinį sprendimą byloje

Genil 48 SL,

Comercial Hostelera de Grandes Vinos SL

prieš

Bankinter SA,

Banco Bilbao Vizcaya Argentaria SA,

TEISINGUMO TEISMAS (ketvirtoji kolegija),

kurį sudaro kolegijos pirmininkas L. Bay Larsen, teisėjai J. Malenovský, U. Lõhmus (pranešėjas), M. Safjan ir A. Prechal,

generalinis advokatas Y. Bot,

posėdžio sekretorė M. Ferreira, vyriausioji administratorė,

atsižvelgęs į rašytinę proceso dalį ir įvykus 2013 m. sausio 17 d. posėdžiui,

išnagrinėjęs pastabas, pateiktas:

— *Genil 48 SL*, atstovaujamos *procuradora* P. Rico Cadenas,

— *Comercial Hostelera de Grandes Vinos SL*, atstovaujamos *procuradora* B. Grande Pesquero ir *abogados* E. Zato Tajada ir C. Navarro García,

* Proceso kalba: ispanų.

— *Bankinter SA* ir *Banco Bilbao Vizcaya Argentaria SA*, atstovaujamų *abogados* J. Massaguer Fuentes ir J. Iglesias Rodríguez,

— Ispanijos vyriausybės, atstovaujamos S. Centeno Huerta,

— Čekijos vyriausybės, atstovaujamos M. Smolek ir T. Müller,

— Estijos vyriausybės, atstovaujamos M. Linntam,

— Lenkijos vyriausybės, atstovaujamos M. Szpunar ir B. Majczyna,

— Europos Komisijos, atstovaujamos J. Baquero Cruz ir E. Traversa bei R. Vasileva,

atsižvelgęs į sprendimą, priimtą susipažinus su generalinio advokato nuomone, nagrinėti bylą be išvados,

priima šį

Sprendimą

1 Prašymas priimti prejudicinį sprendimą susijęs su 2004 m. balandžio 21 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyvos 2004/39/EB dėl finansinių priemonių rinkų, iš dalies keičiančios Tarybos direktyvas 85/611/EEB, 93/6/EEB ir Europos Parlamento ir Tarybos direktyvą 2000/12/EB bei panaikinančios Tarybos direktyvą 93/22/EEB (OL 145, p. 1; 2004 m. specialusis leidimas lietuvių k., 6 sk., 7 t., p. 263), 4 straipsnio 1 dalies 4 punkto ir 19 straipsnio 4, 5 ir 9 dalių aiškinimu.

2 Šis prašymas buvo pateiktas nagrinėjant *Genil 48 SL* (toliau – *Genil 48*) ir *Bankinter SA* bei *Comercial Hostelera de Grandes Vinos SL* (toliau – CHGV) ir *Banco Bilbao Vizcaya Argentaria SA* ginčus dėl *Genil 48* ir CHGV su minėtais dviem bankais sudarytų pasikeitimo sutarčių, kurios vadinamos „swaps“ ir skirtos apsaugoti jas nuo peržiūrimų finansiniams produktams taikomų palūkanų normų svyravimo.

Teisinis pagrindas

Sąjungos teisės aktai

Direktyva 2004/39

3 Direktyvos 2004/39 2 ir 31 konstatuojamosiose dalyse nurodyta:

„(2) <...> būtina užtikrinti atitinkamo laipsnio suderinamumą, norint pasiūlyti investuotojams aukšto lygio apsaugą <...>

<...>

(31) Vienas iš šios direktyvos uždavinių yra investuotojų apsauga. <...>“

4 Šios direktyvos 4 straipsnio 1 dalies 2, 4 ir 17 punktuose pateikiami šie apibrėžimai:

„2) „investicinės paslaugos ir veikla“ – tai bet kurios I priedo A skirsnyje išvardintos paslaugos ar veikla, susijusios su bet kuriomis I priedo C skirsnyje išvardytomis priemonėmis;

<...>

4) „konsultacijos dėl investicijų“ – tai asmeninių rekomendacijų teikimas klientui jo prašymu arba investicinės įmonės iniciatyva dėl vieno ar daugiau sandorių, susijusių su finansinėmis priemonėmis;

<...>

17) „finansinė priemonė“ – tai I priedo C skirsnyje nurodytos priemonės.“

5 Tarp minėtos direktyvos A skirsnyje nurodytų investicinių paslaugų ir veiklos yra konsultacijos dėl investicijų. Be to, minėto C skirsnio 4 punkte išvardyti „pasirinktiniai, būsimieji, keitimosi, būsimieji palūkanų normos susitarimai ir kiti išvestiniai susitarimai, susiję su vertybiniais popieriais, valiutomis, palūkanų normomis ar pajamomis arba kitomis išvestinėmis priemonėmis <...>“.

6 Minėtos direktyvos II antraštinės dalies II skyriaus 2 skirsnyje „Nuostatos, užtikrinančios investuotojų apsaugą“ yra 19 straipsnis „Įmonių veiklos taisyklės teikiant [investicines] paslaugas klientams“. Šio straipsnio 4–6 ir 9 dalyse nustatyta:

„4. Teikdama patarimą dėl investavimo [konsultaciją dėl investicijų] arba valdydama portfelį, investicinė įmonė gauna visą būtiną informaciją apie esamo ar būsimo kliento žinias ir patirtį konkretaus produkto ar paslaugos investicijų srityje, jo finansinę padėtį ir investicinius tikslus, leidžiančią įmonei rekomenduoti esamam ar būsimam klientui jam tinkančias investicines paslaugas ir finansines priemones.

5. Valstybės narės užtikrina, kad teikdama investicines paslaugas, nenurodytas 4 dalyje, investicinė įmonė paprašytų esamo ar būsimo kliento pateikti informaciją apie jo žinias ir patirtį konkretaus siūlomo ar reikalaujamo produkto ar paslaugos investicijų srityje, leidžiančią investicinei įmonei įvertinti, ar klientui yra tinkama investicinė paslauga ar numatytas teikti produktas.

Jeigu, remdamasi ankstesne pastraipa gauta informacija, investicinė įmonė mano, kad produktas ar paslauga netinka esamam ar būsimam klientui, investicinė įmonė įspėja esamą ar būsimą klientą. Šio įspėjimo pateikimo forma gali būti standartizuota.

Tuomet, kai esamas ar būsimas klientas apsisprendžia nepateikti ankstesnėje pastraipoje nurodytos informacijos arba kai jis pateikia nepakankamą informaciją apie savo žinias ir patirtį, investicinė įmonė įspėja esamą ar būsimą klientą, kad toks sprendimas neleis įmonei įvertinti, ar numatoma teikti paslauga arba produktas jam tinka. Šio įspėjimo pateikimo forma gali būti standartizuota.

6. Valstybės narės leidžia, kad investicinės įmonės, teikdamos investicines paslaugas, susidedančias tik iš kliento pavedimų vykdymo ir (arba) priėmimo ir perdavimo, teikiant ar neteikiant pagalbinių paslaugų, vadovaudamosi 5 dalimi, šias investicines paslaugas klientams teiktų nereikalaudamos pateikti informaciją arba priimti sprendimą, jeigu laikomasi šių sąlygų:

— pirmiau paminėtos paslaugos yra susijusios su akcijomis, kuriomis leista prekiauti reguliuojamoje rinkoje ar lygiavertėje trečiosios šalies rinkoje, pinigų rinkos priemonėmis, obligacijomis ar kitų formų investiciniais įsipareigojimais (išskyrus tas obligacijas ar investicinius įsipareigojimus, kurios apima išvestines priemones), KIPVPS ir kitomis nekompleksinėmis finansinėmis priemonėmis. <...>

<...>

9. Jeigu investicinė paslauga siūloma kaip finansinio produkto dalis, kuriam taikomos kitos Bendrijos teisės aktų, reglamentuojančių kredito įstaigas ir vartojimo kreditą, nuostatos arba bendrieji Europos standartai, susiję su klientų rizikos įvertinimu ir (arba) informacijai taikomais reikalavimais, šiai paslaugai papildomai netaikomi šiame straipsnyje nustatyti reikalavimai.“

7 Direktyvos 2004/39 51 straipsnio 1 dalyje numatyta, kad valstybės narės, vadovaudamosi nacionaline teise, užtikrina, kad prieš atsakingus asmenis, pažeidusius nuostatas, priimtas įgyvendinant šią direktyvą, būtų taikomos atitinkamos administracinės priemonės arba administracinės sankcijos, ir šios priemonės turi būti veiksmingos, proporcingos ir atgrasančios.

Direktyva 2006/73/EB

8 2006 m. rugpjūčio 10 d. Komisijos direktyvoje 2006/73/EB, kurioje įgyvendinama Europos Parlamento ir Tarybos direktyva 2004/39/EB dėl investicinių įmonių organizacinių reikalavimų ir veiklos sąlygų bei toje direktyvoje apibrėžti terminai (OL L 241, p. 26) pateikiami patikslinimai, susiję su teiktinos paslaugos tinkamumo ir priimtinumo įvertinimais, numatytais atitinkamai Direktyvos 2004/39 19 straipsnio 4 ir 5 dalyse.

9 Direktyvos 2006/73 38 straipsnyje nustatyta, kad finansinė priemonė, nenurodyta Direktyvos 2004/39/EB 19 straipsnio 6 dalies pirmoje įtraukoje, laikoma nekompleksine, jeigu ji nėra įtraukta nei į Direktyvos 2004/39/EB 4 straipsnio 1 dalies 18 punkto c papunktį, nei į šios direktyvos I priedo C skirsnio 4–10 punktus.

10 Direktyvos 2006/73 52 straipsnis suformuluotas taip:

„Taikant Direktyvos 2004/39/EB 4 straipsnio 1 dalies 4 punkte nurodytą konsultacijų dėl investicijų apibrėžimą, asmeninė rekomendacija – tai rekomendacija, teikiama asmeniui, kuris yra investuotojas arba potencialaus investuotojas arba kuris yra investuotojo arba potencialaus investuotojo atstovas.

Ta rekomendacija turi būti pateikta kaip tinkama tam asmeniui arba turi būti paremta to asmens padėtimi, ir ja turi būti rekomenduojama imtis vieno iš šių veiksmų:

a) pirkti, parduoti, pasirašyti, apsikeisti, išpirkti, turėti arba garantuoti konkrečios finansinės priemonės išplatinimą;

b) pasinaudoti arba nepasinaudoti konkrečios finansinės priemonės suteikiama bet kokia teise pirkti, parduoti, pasirašyti, apsikeisti arba išpirkti finansinę priemonę.

Rekomendacija nėra asmeninė rekomendacija, jeigu ji pateikta tik paskirstymo kanalais arba visuomenei.“

Ispanijos teisės aktai

11 Direktyva 2004/39 į Ispanijos teisę buvo perkelta 1988 m. liepos 28 d. Įstatymu Nr. 24/1988 dėl vertybinių popierių rinkos (*Ley 24/1988 del Mercado de Valores*, BOE, Nr. 181, 1988 m. liepos 29 d., p. 23405), iš dalies pakeistu 2007 m. gruodžio 19 d. Įstatymu Nr. 47/2007 (BOE, Nr. 304, 2007 m. gruodžio 20 d., p. 52335, toliau – Įstatymas Nr. 24/1988). Minėtos direktyvos 19 straipsnio 4, 5 ir 9 dalys buvo perkeltos į nacionalinę teisę šio įstatymo 79*bis* straipsnio 6 ir 7 dalimis bei 79*quater* straipsniu.

12 Minėto 19 straipsnio 4 ir 5 dalyse numatytos pareigos vertinti tiksliau reglamentuojamos atitinkamai 2008 m. vasario 15 d. Karaliaus dekreto Nr. 217/2008 dėl investicinių paslaugų įmonių ir kitų investicines paslaugas teikiančių įstaigų teisinės tvarkos (*Real Decreto 217/2008 sobre el régimen jurídico de las empresas de servicios de inversión y de las demás entidades que prestan servicios de inversión*, BOE, Nr. 41, 2008 m. vasario 16 d., p. 8706) 72 ir 73 straipsniuose.

Pagrindinės bylos ir prejudiciniai klausimai

13 Iš nutarties dėl prejudicinio sprendimo matyti, kad *Genil 48* ir CHGV su bankais atsakovais pagrindinėse bylose sudarė apsikeitimo sandorius, kurie skirti apsaugoti jas nuo peržiūrimų palūkanų normų, nagrinėjamu atveju EURIBOR palūkanų normos („Euro interbank offered rate“), taikomų finansiniams produktams, kuriuos jos pasirašė minėtuose bankuose.

14 Šiais sandoriais šalys abipusiai įsipareigojo pervesti kitai šaliai sumų, gautų pritaikius skirtingiems atvejams susitartą palūkanų normą, skirtumą. Pagal minėtus sandorius, jei EURIBOR mėnesinė palūkanų norma yra mažesnė už taip nustatytą susitartą normą, klientas turi sumokėti šį susidariusį skirtumą bankui ir jei, atvirkščiai, EURIBOR palūkanų norma viršija susitartą normą, bankas turi sumokėti skirtumą klientui.

15 Anot prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikusio teismo, *Genil 48* sudarė pasikeitimo sandorį 2008 m. rugsėjo 16 d., o CHGV susitarė telefonu sudaryti tokį sandorį. Taigi kyla ginčijamas klausimas, ar pastarasis sandoris buvo sudarytas tuo metu, ar vėliau.

16 Prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas pažymi, kad *Genil 48* nebuvo taikyti jokie Direktyvos 2004/39 19 straipsnio 4 ir 5 dalyse, perkeltose į nacionalinę teisę Įstatymo Nr. 24/1988 79bis straipsnio 6 ir 7 dalimis, numatyti įvertinimai, ir iš bylos medžiagos nematyti, jog CHGV buvo taikytas vienas ar kitas minėtas įvertinimas.

17 Remdamosi šiuo įvertinimo nebuvimu prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikusiame teisme pareikštais ieškiniais minėtos ieškovės prašo pripažinti šiuos sandorius negaliojančiais.

18 Siekdamas priimti sprendimą pagrindinėse bylose, prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas mano, kad pirmiausia reikia nustatyti, kokias pareigas turi banko įstaigos, kai siūlo finansinę priemonę, kaip antai apsikeitimo sandorį dėl palūkanų normos svyravimo, paskui, ar nagrinėjamu atveju atsakovai pagrindinėse bylose laikėsi šių pareigų, ir galiausiai galimo šių pareigų pažeidimo padarinius.

19 Prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas konstatuoja, kad tokia finansinė priemonė patenka į Direktyvos 2004/39 taikymo sritį pagal šios direktyvos 4 straipsnio 1 dalies 17 punktą ir I priedo C skirsnio 4 punktą. Jis mano, kad siekiant nustatyti, ar atsakovų pagrindinėse bylose pasiūlytai paslaugai, kai jie siūlė ginčijamus pasikeitimo sandorius *Genil 48* ir CHGV, taikytina minėtos direktyvos 19 straipsnio 4 dalis, reikia išnagrinėti, ar ši paslauga yra „konsultacija dėl investicijų“, kaip tai numatyta šioje nuostatoje ir apibrėžta tos pačios direktyvos 4 straipsnio 1 dalies 4 punkte.

20 Atsakius neigiamai, atsakovai pagrindinėse bylose turėjo atlikti Direktyvos 2004/39 19 straipsnio 5 dalyje numatytą įvertinimą, nes apsikeitimo sandoriai yra kompleksinės finansinės priemonės. Vienu ar antru atveju prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas pažymi, kad iš šios direktyvos aiškiai nematyti, ar dėl minėto 19 straipsnio 4 ir 5 dalyse nurodytų pareigų neįvykdymo atitinkami sandoriai yra visiškai negaliojantys, ar tai yra trūkumas, susijęs su kliento sutikimu, kurį galima ištaisyti.

21 Galiausiai prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas klausia, ar atsakovai pagrindinėse bylose buvo atleisti nuo pareigos atlikti įvertinimus, numatytus šiose nuostatose pagal Direktyvos 2004/39 19 straipsnio 9 dalį.

22 Šiomis aplinkybėmis *Juzgado de Primera Instancia n 12 de Madrid* nutarė sustabdyti bylų nagrinėjimą ir pateikti Teisingumo Teismui tokius prejudicinius klausimus:

„1. Jeigu klientui siūloma sudaryti palūkanų „swap“ sandorį, skirtą apdrausti kitų finansinių produktų palūkanų normos svyravimo riziką, ar šią siūlomą paslaugą reikia laikyti konsultacijos dėl investicijų paslauga, kaip ji apibrėžta [Direktyvos 2004/39] 4 straipsnio 1 dalies 1 [4] punkte?

2. Ar dėl mažmeninio investuotojo atžvilgiu neatlikto minėtos direktyvos 19 straipsnio 4 dalyje numatyto tinkamumo įvertinimo investuotojo ir investicinės įstaigos sudarytas sandoris yra visiškai negaliojantis?

3. Tuo atveju, jeigu suteikta pirma apibūdinta paslauga nelaikoma konsultacija dėl investicijų, ar vien tai, jog kompleksinė finansinė priemonė, koks yra palūkanų normų pasikeitimo sandoris, įsigyta neatlikus [Direktyvos 2004/39] 19 straipsnio 5 dalyje numatyto priimtinumo vertinimo dėl nuo investicijų įstaigos priklausančios priežasties, lemia sutarties visišką negaliojimą?

4. Ar to, kad banko įstaiga siūlo su kitais finansiniais produktais susijusią kompleksinę finansinę priemonę, pakanka, kad nebūtų taikomos pareigos atlikti [Direktyvos 2004/39] 19 straipsnyje numatytus tinkamumo ir priimtinumo įvertinimus, kuriuos investicijų įstaiga turi atlikti mažmeninio investuotojo atžvilgiu?

5. Ar tam, kad būtų galima netaikyti [Direktyvos 2004/39] 19 straipsnio <...> įtvirtintų pareigų, reikia, kad finansiniam produktui, su kuriuo susijusi siūloma finansinė priemonė, būtų taikomi investuotojo apsaugos standartai, panašūs į reikalaujamuosius minėtoje direktyvoje?“

Dėl prejudicinių klausimų

Dėl priimtinumo

23 *Genil 48* mano, pirma, kad prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikusio teismo pagal SESV 267 straipsnio antrą pastraipą prašomas Direktyvos 2004/39 aiškinimas nebūtinas sprendimui priimti, nes ši direktyva tiesiogiai netaikoma Ispanijoje, ir kad nagrinėjamos pagrindinės bylos yra susijusios su Įstatymo Nr. 24/1988 79*bis* straipsnyje ir Karaliaus dekreto Nr. 217/2008 72 straipsnyje įtvirtintų pareigų pažeidimo padariniais.

24 Antra, *Genil 48* remiasi Teisingumo Teismo jurisdikcijos neturėjimu priimti sprendimą dėl pagrindinėse bylose nagrinėjamų pasikeitimo sandorių visiško negaliojimo tiek, kiek Direktyvoje 2004/39 nesant aiškios teisės normos šiuo klausimu nacionaliniai teismai turi nustatyti tokio pažeidimo sutartinius padarinius.

25 Be to, per teismo posėdį atsakovai pagrindinėse bylose suabejojo dėl prejudicinių klausimų priimtinumo, nes atsakymuose į juos reikėtų vertinti faktines aplinkybes.

26 Kalbant apie *Genil 48* pirmąjį prieštaravimą, reikia priminti, kad pagal nusistovėjusią teismo praktiką nacionalinio teismo pateikiamiems klausimams, keliamiems dėl Sąjungos teisės išaiškinimo, kurių teisines ir faktines aplinkybes savo atsakomybe apibrėžia nacionalinis teismas ir šių aplinkybių tikslumo Teisingumo Teismui tikrinti nereikia, taikoma reikšmingumo prezumpcija. Teisingumo Teismas gali atsisakyti priimti sprendimą dėl nacionalinio teismo pateikto prejudicinio klausimo, tik

jeigu akivaizdu, kad prašomas Sąjungos teisės išaiškinimas neturi jokio ryšio su pagrindinės bylos dalyku, jeigu problema hipotetinė arba jeigu Teisingumo Teismas neturi faktinės ir teisinės informacijos, būtinos naudingai atsakyti į jam pateiktus klausimus (žr., be kita ko, 2010 m. spalio 12 d. Sprendimo *Rosenbladt*, C-45/09, Rink. p. I-9391, 33 punktą ir jame nurodytą teismo praktiką).

27 Nagrinėjamu atveju iš nutarties, kuria teikiamas prašymas priimti prejudicinį sprendimą, matyti, kad Įstatymo Nr. 24/1988 79*bis* straipsniu į Ispanijos teisę perkeltos Direktyvos 2004/39 19 straipsnio 4 ir 5 dalys ir kad minėtoje 4 dalyje numatytas tinkamumo testas tiksliau reglamentuojamas Karaliaus dekreto Nr. 217/2008 72 straipsnyje. Todėl neatrodo, kad prejudiciniai klausimai, kurie būtent susiję su šių minėtos direktyvos nuostatų aiškinimu, nėra susiję su realybe ar pagrindinėse bylose nagrinėjamų ginčų dalyku.

28 Antras *Genil 48* prieštaravimas labiau susijęs su antruoju ir trečiuoju prejudiciniais klausimais. Jei šie klausimai vertinami atsižvelgiant į nutartyje, kuria teikiamas prašymas priimti prejudicinį sprendimą, pateiktą motyvaciją, matyti, kad jais siekiama išsiaiškinti, kokie padariniai taikant Direktyvą 2004/39 gali atsirasti sandoriams, sudarytiems nesilaikant jos 19 straipsnio 4 ir 5 dalyse numatytų pareigų. Minėtos ieškovės pagrindinėje byloje pastaba šiuo klausimu siekiama atsakyti į šiuos klausimus, todėl ji yra susijusi su jų esme, o ne priimtinumu.

29 Kalbant apie atsakovų pagrindinėse bylose pateiktą nepriimtinumu grindžiamą prieštaravimą, pakanka konstatuoti, kad iš paties prejudicinių klausimų teksto matyti, kad jais prašoma išaiškinti tam tikras Direktyvos 2004/39 nuostatas.

30 Iš to, kas išdėstyta, matyti, kad prejudiciniai klausimai yra priimtini.

Dėl esmės

Pirminės pastabos

31 Iš Direktyvos 2004/39 19 straipsnio struktūros matyti, kad dėl investicinės paslaugos, kaip antai apibrėžtos šios direktyvos 4 straipsnio 1 dalies 2 punkte, teikimo klientui ar potencialiam klientui investicinei įmonei iš esmės atsiranda pareiga atlikti minėto 19 straipsnio 4 ar 5 dalyje numatytą įvertinimą, atsižvelgiant į tai, ar kalbama apie konsultacijas dėl investicijų, portfelio valdymo paslaugas ar kitas minėtos direktyvos I priedo A skirsnyje išvardytas investicines paslaugas. Direktyvos 2006/73 35–37 straipsniuose šie įvertinimai apibūdinami kaip teiktinos paslaugos tinkamumo ir priimtinumo įvertinimai.

32 Tačiau Direktyvos 2004/39 19 straipsnyje numatyti du išimtiniai atvejai.

33 Pirmasis išimtinis atvejis nurodytas Direktyvos 2004/39 19 straipsnio 6 dalyje. Pagal šią nuostatą nereikia atlikti jokio įvertinimo tam tikromis aplinkybėmis teikiant tam tikras investicines paslaugas, susijusias su nekompleksinėmis finansinėmis priemonėmis.

34 Tačiau pasikeitimo sandoriai, susiję su palūkanų normomis, kaip antai nagrinėjami pagrindinėse bylose, nurodyti minėtos direktyvos I priedo C skirsnio 4 punkte, dėl to pagal Direktyvos 2006/73 38 straipsnį jie negali būti laikomi nekompleksiniais. Darytina išvada, kad Direktyvos 2004/39 19 straipsnio 6 dalis netaikoma pagrindinėse bylose nagrinėjamų ginčų faktinėms aplinkybėms.

35 Antras išimtinis atvejis nurodytas Direktyvos 2004/39 19 straipsnio 9 dalyje. Pateiktais ketvirtuoju ir penktuoju prejudiciniais klausimais siekiama nustatyti, ar ši nuostata gali būti taikoma pagrindinėms byloms. Todėl šiuos klausimus reikia nagrinėti pirmiausia.

Dėl ketvirtojo ir penktojo klausimų

36 Ketvirtuoju ir penktuoju klausimais, kuriuos reikia nagrinėti kartu, prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas iš esmės klausia, ar Direktyvos 2004/39 19 straipsnio 9 dalis turi būti aiškinama taip, kad, pirma, investicinė paslauga siūloma kaip finansinio produkto dalis, jeigu ji susijusi su juo, ir, antra, kad Sąjungos teisės aktų nuostatose ir bendruosiuose Europos standartuose, kurie nurodyti šioje nuostatoje, turi būti įtvirtinti reikalavimai, panašūs į pareigas, numatytas to paties straipsnio 4 ir 5 dalyse.

37 Kalbant, pirma, apie Direktyvos 2004/39 19 straipsnio 9 dalies, pagal kurią „investicinė paslauga siūloma kaip finansinio produkto dalis“ taikymo sąlygą, reikia pažymėti, kad iš priimant šią direktyvą egzistavusių visų kalbinių versijų tik versijose prancūzų ir portugalų kalbomis minėtoje nuostatoje vartotas „dans le cadre de“ žodžių junginys, o versijose ispanų, danų, vokiečių, graikų, anglų, italų, olandų suomių ir švedų kalbomis vartojami žodžiai atitinkantys „en tant que partie de“ (kaip dalis) ir jie reiškia glaudesnį bei konkretesnį ryšį, nei kylantis iš „dans le cadre de“ sampratos.

38 Pagal nusistovėjusią teismo praktiką skirtingos Sąjungos teksto kalbinės versijos turi būti aiškinamos vienodai, todėl jų nesutapimo atveju nagrinėjama nuostata reikia aiškinti atsižvelgiant į teisės akto, kuriame ji įtvirtinta, bendrą struktūrą ir tikslą (žr. 2012 m. birželio 28 d. Sprendimo *Geltl*, C-19/11, 43 punktą ir jame nurodytą teismo praktiką).

39 Šiuo atžvilgiu Direktyvos 2004/39 19 straipsnio 9 dalis yra šiame straipsnyje numatytos įvertinimų investicinėms įmonėms teikiant investicines paslaugas sistemos išimtis, todėl turi būti aiškinama siaurai. Tai pagrindžiama ir tuo, kad pagal šios direktyvos II antraštinės dalies II skyriaus 2 skirsnio, į kurį patenka ir jos 19 straipsnis, pavadinimą minėti įvertinimai sudaro priemones, skirtas užtikrinti investuotojų apsaugą, kuri, kaip nurodyta tos pačios direktyvos 2 ir 31 konstatuojamosiose dalyse, sudaro vieną iš jos tikslų (šiuo klausimu žr. 2012 m. kovo 22 d. Sprendimo *Nilaş ir kt.*, C-248/11, 48 punktą).

40 Be to, Direktyvos 2004/39 19 straipsnio 9 dalyje patikslinama, kad investicinė paslauga „siūloma“ kaip finansinio produkto dalis.

41 Minėtoje nuostatoje taip pat patikslinama, kad jei investicinė paslauga siūloma kaip finansinio produkto dalis, kuriam taikomos teisės nuostatos ar standartai, kaip antai nurodyti toje pačioje nuostatoje, „šiai paslaugai papildomai netaikomi [Direktyvos 2004/39 19 straipsnyje] nustatyti reikalavimai“. Taigi žodžio „papildomai“ vartojimas reiškia, kad minėtai paslaugai jau buvo taikytos kitos teisės nuostatos ar standartai, susiję su klientų rizikos įvertinimu ir (arba) reikalavimais informacijos srityje. Taip būtų tik tuo atveju, jeigu ši paslaugabūtų sudariusi finansinio produkto sudėtinę dalį tuo metu, kai buvo atliekamas šis įvertinimas ir (arba) šio produkto atžvilgiu buvo įgyvendinti minėti reikalavimai.

42 Šiomis aplinkybėmis reikia manyti, kad investicinė paslauga siūloma kaip finansinio produkto dalis, kaip tai suprantama pagal Direktyvos 2004/39 19 straipsnio 9 dalį, tik jei sudaro šio finansinio produkto sudėtinę dalį tuo metu, kai jis siūlomas klientui.

43 Siekiant atsakyti į klausimą, ar pagrindinėse bylose investicinė paslauga buvo pasiūlyta kaip finansinio produkto dalis minėtoje nuostatoje, kaip ji išaiškinta Teisingumo Teismo pirmesniuose punktuose, pavartota prasme, reikia faktinio vertinimo, kurį, atsižvelgiant į Sąjungos teismų ir nacionalinių teismų kompetencijos atskyrimą, turi atlikti prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas. Tačiau Teisingumo Teismas, priimdamas prejudicinį sprendimą, prireikus gali pateikti paaiškinimų, kurie nacionaliniam teismui padėtų atlikti savąjį vertinimą (šiuo klausimu žr. 2012 m. kovo 15 d. Sprendimo *SCF*, C-135/10, 67 punktą ir jame nurodytą teismo praktiką).

44 Šiuo klausimu tai, kad finansinės priemonės, kuria pagrįsta minėta paslauga, galiojimo laikas viršija minėto produkto galiojimo laiką, tai, kad viena finansinė priemonė taikoma skirtingiems tam pačiam klientui siūlomiems finansiniams produktams, ar tai, kad priemonė ir produktas siūlomi skirtingais sandoriais, yra požymiai, jog ta pati paslauga nėra nagrinėjamo finansinio produkto sudėtinė dalis. Tačiau vertindamas paslaugos ir finansinio produkto ryšį prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas turi atsižvelgti į visas nagrinėjamos bylos aplinkybes.

45 Antra, dėl klausimo, ar Direktyvos 2004/39 19 straipsnio 9 dalyje nurodytos nuostatos arba standartai įvertinimo ar informacijos srityje, kurios jau buvo taikytos atitinkamam finansiniam produktui, turi būti panašios į to paties straipsnio 4 ir 5 dalyse numatytas pareigas, reikia konstatuoti, kad minėtoje 9 dalyje nenustatyta, jog reikalaujamas toks panašumas.

46 Šiuo klausimu reikia pažymėti, kad finansinės priemonės, kuria pagrįsta atitinkama investicinė paslauga, pobūdis gali gerokai skirtis nuo siūlomo finansinio produkto pobūdžio. Todėl atlikti įvertinimai ir informacija, kurią turi gauti ar pateikti minėtą produktą siūlanti įstaiga tam, kad apsaugotų savo klientą, gali neatitikti nurodytųjų Direktyvos 2004/39 19 straipsnio 4 ir 5 dalyse.

47 Tačiau nors Direktyvos 2004/39 19 straipsnio 9 dalyje nereikalaujama, joje nurodytose nuostatose ar standartuose būtų įtvirtinti tokie patys reikalavimai kaip šiame straipsnyje nustatytos pareigos, vis dėlto šios nuostatos ar standartai turi būti susiję su klientų rizikos įvertinimu ir (arba) reikalavimais informacijos srityje, kaip tai nurodyta Direktyvos 2004/39 19 straipsnio 9 dalyje. Taigi atsižvelgiant į Direktyvos 2004/39 19 straipsnio tikslą – visų pirma apsaugoti investuotojus, kaip tai matyti iš šio sprendimo 39 punkto, remiantis minėtomis nuostatomis ar standartais turi būti galima įvertinti klientų riziką ir (arba) juose turi būti reikalavimai informacijos srityje, kurie apima ir nagrinėjamo finansinio produkto sudėtinę dalį sudarančią investicinę paslaugą tam, kad šiai paslaugai nebebūtų taikomos Direktyvos 2004/39 19 straipsnyje nustatytos pareigos.

48 Iš to, kas išdėstyta, matyti, kad Direktyvos 2004/39 19 straipsnio 9 dalis turi būti aiškinama taip, kad, pirma, investicinė paslauga siūloma kaip finansinio produkto dalis, tik jei sudaro šio finansinio produkto sudėtinę dalį tuo metu, kai jis siūlomas klientui, antra, kad remiantis Sąjungos teisės aktų nuostatomis ir bendraisiais Europos standartais, kurie nurodyti šioje nuostatoje, turi būti galima įvertinti klientų riziką ir (arba) juose turi būti reikalavimai informacijos srityje, kurie apima ir nagrinėjamo finansinio produkto sudėtinę dalį sudarančią investicinę paslaugą tam, kad šiai paslaugai nebebūtų taikomos minėtame 19 straipsnyje nustatytos pareigos.

Dėl pirmojo klausimo

49 Pateikdamas pirmąjį klausimą prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas nori sužinoti, ar Direktyvos 2004/39 4 straipsnio 1 dalies 4 punktas turi būti aiškinamas taip, kad jeigu klientui siūloma sudaryti pasikeitimo sandorį, skirtą apdrausti finansinio produkto, dėl kurio toks klientas sudarė sandorį, palūkanų normos svyravimo riziką, ar šią siūlomą paslaugą reikia laikyti konsultacijos dėl investicijų paslauga, kaip ji apibrėžta šioje nuostatoje.

50 Šiuo klausimu pirmiausia reikia priminti, kad kai investicinė įmonė teikia konsultaciją dėl investicijų klientui, ji turi atlikti minėtos direktyvos 19 straipsnio 4 dalyje numatytą įvertinimą.

51 Pagal Direktyvos 2004/39 4 straipsnio 1 dalies 4 punktą konsultacija dėl investicijų – tai asmeninių rekomendacijų teikimas klientui jo prašymu arba investicinės įmonės iniciatyva dėl vieno ar daugiau sandorių, susijusių su finansinėmis priemonėmis.

52 Šioje nuostatoje pateikta „asmeninių rekomendacijų“ sąvoka patikslinama Direktyvos 2006/73 52 straipsnyje, kuriame, be kita ko, nustatyta, kad rekomendacija yra „asmeninė“, jei teikiama asmeniui dėl to, kad jis yra investuotojas arba potencialaus investuotojas, arba yra tinkama šiam asmeniui arba pagrįsta jo padėties išnagrinėjimu. Minėta sąvoka neapima rekomendacijų, kurios teikiamos tik paskirstymo kanalais arba visuomenei.

53 Iš pirmesniuose dviejuose punktuose nurodytų teisės nuostatų matyti, kad atsakymas į klausimą, ar investicinė paslauga yra konsultacija dėl investicijų, priklauso ne nuo finansinio produkto, kuris yra jos dalykas, o nuo būdo, kuriuo šis produktas yra siūlomas klientui ar potencialiam klientui.

54 Nutartyje, kuria teikiamas prašymas priimti prejudicinį sprendimą, nesant informacijos apie būdą, kuriuo *Genil 48* ir CHGV buvo siūlomi pagrindinėse bylose nagrinėjami pasikeitimo sandoriai, prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas turi įvertinti galimą rekomendacijų asmeninį pobūdį, atsižvelgdamas į Direktyvos 2006/73 52 straipsnyje įtvirtintus kriterijus, ir tuo remdamasis įvertinti, ar būtina atitinkamai investicinei įmonei atlikti Direktyvos 2004/39 19 straipsnio 4 dalyje numatyta įvertinimą.

55 Taigi į pirmąjį klausimą reikia atsakyti, kad Direktyvos 2004/39 4 straipsnio 1 dalies 4 punktas turi būti aiškinamas taip, kad jeigu klientui siūloma sudaryti pasikeitimo sandorį, skirtą apdrausti finansinio produkto, kurį šis klientas pasirašė, palūkanų normos svyravimo riziką, ši paslauga yra konsultacijos dėl investicijų paslauga, kaip ji apibrėžta šioje nuostatoje, su sąlyga, kad rekomendacija sudaryti tokį pasikeitimo sandorį yra teikiama šiam klientui dėl to, kad jis yra investuotojas, ji pateikiama kaip tinkama minėtam klientui arba yra pagrįsta jo padėties išnagrinėjimu, taip pat ji nėra teikiama tik paskirstymo kanalais arba visuomenei.

Dėl antrojo ir trečiojo klausimų

56 Pateikdamas antrąjį ir trečiąjį klausimus, kuriuos reikia nagrinėti kartu, prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas iš esmės siekia, kokie sutartiniai padariniai turi atsirasti, jei investicinę paslaugą siūlanti investicinė įmonė nesilaiko Direktyvos 2004/39 19 straipsnio 4 ir 5 dalyse numatytų reikalavimų įvertinimo srityje.

57 Šiuo klausimu reikia pažymėti, kad nors Direktyvos 2004/39 51 straipsnyje numatyta, jog prieš atsakingus asmenis, pažeidusius nuostatas, priimtas įgyvendinant šią direktyvą, taikomos atitinkamos administracinės priemonės ar administracinės sankcijos, jame nepatikslinama, nei kad valstybės narės turi numatyti sutartinius padarinius, jei sandoriai sudaromi nevykdant pareigų, numatytų nacionalinės teisės nuostatose, kuriomis į nacionalinę teisę perkeltos Direktyvos 2004/39 19 straipsnio 4 ir 5 dalys, nei tai, kokie padariniai turėtų būti. Tačiau nesant Sąjungos teisės aktų šioje srityje, laikydamasi lygiavertiškumo ir veiksmingumo principų, kiekviena valstybė narė savo vidaus teisės sistemoje turi numatyti šių pareigų pažeidimo sutartinius padarinius (šiuo klausimu žr. 2012 m. liepos 19 d. Sprendimo *Littlewoods Retail ir kt.*, C-591/10, 27 punktą ir jame nurodytą teismo praktiką).

58 Taigi į antrąjį ir trečiąjį klausimus reikia atsakyti taip, kad laikantis lygiavertiškumo ir veiksmingumo principų, kiekvienos valstybės narės vidaus teisės sistemoje turi būti numatyti sutartiniai padariniai už tai, jei investicinę paslaugą siūlanti investicinė įmonė nesilaiko Direktyvos 2004/39 19 straipsnio 4 ir 5 dalyse numatytų reikalavimų įvertinimo srityje.

Dėl bylinėjimosi išlaidų

59 Kadangi šis procesas pagrindinių bylų šalims yra vienas iš etapų prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikusio teismo nagrinėjamoje byloje, bylinėjimosi išlaidų klausimą turi spręsti šis teismas. Išlaidos, susijusios su pastabų pateikimu Teisingumo Teismui, išskyrus tas, kurias patyrė minėtos šalys, nėra atlygintinos.

Remdamasis šiais motyvais, Teisingumo Teismas (ketvirtoji kolegija) nusprendžia:

1. **2004 m. balandžio 21 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyvos 2004/39/EB dėl finansinių priemonių rinkų, iš dalies keičiančios Tarybos direktyvas 85/611/EEB, 93/6/EEB ir Europos Parlamento ir Tarybos direktyvą 2000/12/EB bei panaikinančios Tarybos direktyvą 93/22/EEB, 19 straipsnio 9 dalis turi būti aiškinama taip, kad, pirma, investicinė paslauga siūloma kaip finansinio produkto dalis, tik jeigu ji sudaro šio finansinio produkto sudėtinę dalį tuo metu, kai jis siūlomas klientui, ir, antra, kad remiantis Sąjungos teisės aktų nuostatomis ir bendraisiais Europos standartais, kurie nurodyti šioje nuostatoje, turi būti galima įvertinti klientų riziką ir (arba) juose turi būti reikalavimai informacijos srityje, kurie apima ir nagrinėjamo finansinio produkto sudėtinę dalį sudarančią investicinę paslaugą tam, kad šiai paslaugai nebebūtų taikomos minėtame 19 straipsnyje nustatytos pareigos.**

2. **Direktyvos 2004/39 4 straipsnio 1 dalies 4 punktas turi būti aiškinamas taip, kad jeigu klientui siūloma sudaryti pasikeitimo sandorį, skirtą apdrausti finansinio produkto, kurį šis klientas pasirašė, palūkanų normos svyravimo riziką, ši paslauga yra konsultacija dėl investicijų paslauga, kaip ji apibrėžta šioje nuostatoje, su sąlyga, kad rekomendacija sudaryti tokį pasikeitimo sandorį yra teikiama šiam klientui dėl to, kad jis yra investuotojas, ji pateikiama kaip tinkama minėtam klientui arba yra pagrįsta jo padėties išnagrinėjimu, taip pat ji nėra teikiama tik paskirstymo kanalais arba visuomenei.**

3. **Laikantis lygiavertiškumo ir veiksmingumo principų, kiekvienos valstybės narės vidaus teisės sistemoje turi būti numatyti sutartiniai padariniai už tai, jei investicinę paslaugą siūlanti investicinė įmonė nesilaiko Direktyvos 2004/39 19 straipsnio 4 ir 5 dalyse numatytų reikalavimų įvertinimo srityje.**

Parašai.